

Finansiranje velikih melioracijskih del

Izvajanje resolucije zvezne ljudske skupščine o perspektivnem razvoju kmetijstva in združništva ne prihaja do izraza samo v mestu, v vlogi, ki jo je dobilo kmetijstvo v družbenem planu perspektivnega razvoja, temveč tudi v vrsti drugih konkretnih ukrepov, ki jih delajo zvezna ljudska skupščina in izvršni svet, republiške skupščine in izvršni sveti, ljudski odbori, kmetijske in zadrugne organizacije. Eden izmed teh ukrepov je tudi sprejem zakona o finansiranju graditve hidrosistema Donava—Tisa—Donava in zakona o finansiranju melioracijskih del v Makedoniji, ki ju je zvezna ljudska skupščina sprejela na zadnji seji.

Ti dve področji sta pomembni za vse naše gospodarstvo. Banat in Bačka, kjer bomo s tem sistemom najbolj smotno osušili 1.200.000 hektarov in ustvarili možnosti za namakanje 360 tisoč hektarov, sta naši glavni žitorni področji z največjimi tržnimi žitnimi presežki, s presežki kontinentalno industrijskih kultur in mesa. Z reguliranjem vodnega režima na tem področju ustvarjamo ob dodatnih investicijah v sodobna proizvodna sredstva na socialističnih velikih gospodarstvih in v kmetijskih zadrugah ter v kooperacijo z individualnimi kmetijskimi pridelovalci pogoje, da se bo na tem področju kmetijska proizvodnja za več kakor dvakrat povečala. Z drugimi besedami, ustvarjamo pogoje za znatno olajšanje položaja na tržišču z žitom in mesom, da bomo zmanjšali uvoz hrane in, kar je prav tako važno, da bomo ustvarili možnosti za podružbljevanje proizvodnega procesa.

V Makedoniji rešujemo problem osušiti 67.000 hektarov in namakanja 190.000 hektarov površin. Največ teh objektov bo zgrajenih v subtropskem delu Makedonije, s čimer razen ureditve vodnega sistema ustvarjamo možnosti za znatno povečanje pridelka bombaža, riža, zgodnjih vrtnin in drugih južnih kultur, kar je zelo pomembno, tako za preskrbo industrije s surovinami.

Do uveljavitve zakonov za obe področji je prišlo prav zato, ker so bili v obeh kompleksno proučeni problemi melioracij ter tehnične in gospodarske rešitve, na drugi strani pa, ker oba objekta po velikosti in pomenu za razvoj jugoslovanskega gospodarstva zaslužita, da o njima odloča zvezna ljudska skupščina. Ni dvoma, da bi morali enako reševati tudi melioracijske sisteme Save, Morave in Neretve, ker lahko te objekte po pomenu izenačimo s prvima dvema. Podobnih problemov, ki so manjši po pomenu in obsegu, imamo mnogo.

Po uveljavitvi teh dveh zakonov lahko po pravici rečemo, da imamo v izvajanju melioracijskih del dva sistema: takega, ki magistralna dela finansira iz proračuna, brez vrnitve, kakor je to primer pri teh dveh objektih, in takega, kjer finansiramo melioracijska dela iz kreditov.

Ni dvoma, da je potrebno, da tudi za ostale objekte s posebnimi zveznimi predpisi reguliramo možnost finansiranja melioracijskih del tako, kakor je bilo to napravljeno pri teh dveh objektih. Tako finansiranje magistrálnih melioracijskih del (glavnega prekopnega omrežja in objektov na njem) nujno terjajo, da se izgradnja podrobnega prekopnega omrežja,

agromelioracija in komasacije postavijo v drugačni luči in drugače, kakor je bil to primer, dokler smo vsa melioracijska dela opravljali s krediti. Vsa podrobna dela pri teh dveh objektih je treba končati pravočasno, to je leto dni po dograditvi glavnih prekopov ter jih izročiti v uporabo, sredstva v ta namen pa morajo zagotoviti v vodne skupnosti organizirani uporabniki, in to tako, kakor se sicer zagotavljajo sredstva za melioracijska dela. Pri tem pa je treba pripomniti, da terja dajanje kreditov za podrobno omrežje prekopov in druga dopolnilna melioracijska dela v takih primerih mnogo bolj ostra merila, krajše roke za vrnitev sredstev skupnosti in zagotovitev dopolnilnih investicij pri kmetijskih organizacijah za popolno moderniziranje proizvodnega procesa in doseganje visokih pridelkov.

Tako finansiranje melioracijskih del nujno terjajo tudi spremembo razmerij v plačevanju vodnega prispevka vodnim skupnostim po uporabnikih. Vodni prispevek ni doslej v praksi obsegal niti vzdrževanja niti izkoriščanja vodnih sistemov, temveč jih je pogosto plačevala ožja ali širša skupnost iz proračuna. To najbolj potrjujejo znatni investicijski krediti za rekonstrukcijo sedanjih sistemov, ki v znatni meri obsegajo tudi čiščenje prekopnega omrežja. Po zakonu bo k višini vodnega prispevka pri teh melioracijskih objektih dalja svoje soglasje zvezni izvršni svet. To praktično pomeni, da naj

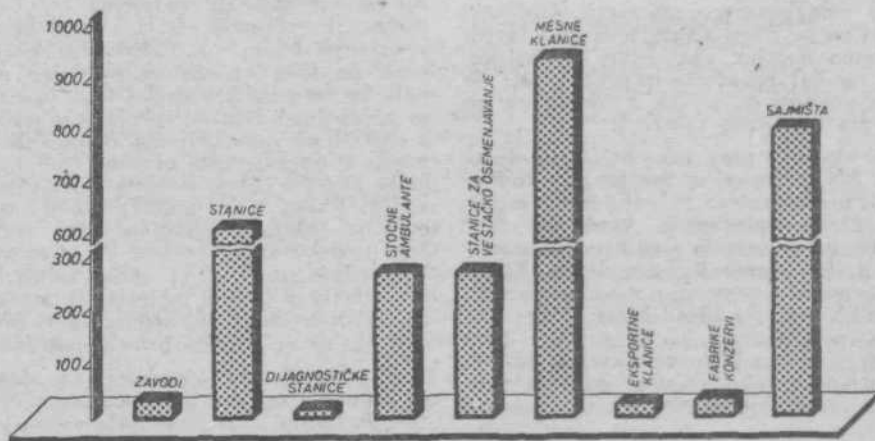
vodni prispevek v tem konkretnem primeru ne obsega v sebi samo vzdrževanja in izkoriščanja, temveč da naj se z njim tudi opravlja akumulacija. Vrednost zemlje in pogoji za proizvodnjo na melioriranem zemljišču se znatno spremenijo.

Za ta dva zakona je pomembno tudi to, da zvezna ljudska skupščina prvič v naši gospodarski zakonodaji regulira graditev velikih objektov s posebnimi zakonskimi predpisi. To je bilo nujno, ker gre za velike objekte, ki jih bomo gradili dalj časa — več kakor deset let. Da pa bi se izognili morebitnemu neinvestiranju sredstev oziroma, da se ne bi zgodilo, da bi ostala sredstva dalj časa neaktivirana, sta oba zakona določila, da bomo dela izvrševali v etapah tako, da bo vsaka etapa pomenila tehnično gospodarsko celoto, ki bo sposobna za izkoriščanje. Zakon je potemtakem določil način grajenja, ki zagotavlja najhitrejšo mogoče aktiviranje vloženi sredstev. Lahko pričakujemo, da bodo prvi učinki investicij na obeh področjih prišli do izraza v gospodarskem letu 1959/60.

Uveljavitev teh dveh zakonov in začetek izvajanja del pri graditvi hidrosistema Donava—Tisa—Donava ter melioracijskih del v Makedoniji kakor tudi obseg sredstev, ki so bila doslej odobrena za investicije v melioracijska dela, terjajo, da v kratkem uveljavimo zvezni zakon o izkoriščanju zemljišča, ki bi reguliral obveznosti lastnikov zemlje in tistih, ki jo imajo v posesti in jo obdelujejo. Ta zakon bi posebej reguliral razmerja in obveznosti na melioriranem zemljišču.

A. K.

KMETIJSKA STATISTIKA VETERINARSKI OBJEKTI

Razvoj živinoreje je tesno povezan z napredkom kmetijstva. Računamo, da bo obseg živinorejske proizvodnje v l. 1961 za 50% večji v primerjavi s povprečjem v l. 1951 do 1955. Uresničenje teh pričakovanj terja razen drugih zelo pomembnih ukrepov (krma osnova in pod.) sistematičen boj proti živinskim boleznim in likvidacijo kužnih bolezni večjega obsega, učinkovito organizacijo veterinarskih preventiv, izvajanje selekcije, umetnega osemenjanja, merinizacije, nadalje ustvaritev pogojev za večji obseg predelave živinorejskih izdelkov itd.

Število veterinarskih objektov se je v zadnjih letih stalno povečevalo: l. 1954 smo na primer imeli 345 veterinarskih postaj, naslednje leto 385, lani pa 629; hkrati se je število veterinarskih zavodov povečalo od 12 na 35, postaj za umetno osemenjevanje od 160 na 250 itd. Kljub temu sedanje zmogljivosti in njihova razmestitev ne morejo zadovoljiti potreb in zagotoviti realizacije določenih nalog.

Pri predelovalnih objektih (klanice, hladilnice in tovarne konzerv) ni problem toliko število objektov, kolikor rekonstrukcije in obnova strojnega parka, zagotovitev surovinske osnove in kadrov.

Glede na naše razmere in politiko je mogoče vsa ta vprašanja najbolje reševati prek organizacij samih proizvajalcev, to je z ustanavljanjem in krepitevijo teh služb pri zadrugah in drugih proizvajalnih organizacijah. V ta namen je potrebno zagotoviti denarna sredstva in skupno investiranje sredstev več organizacij in tudi ljudskih odborov, kjer koll so zato možnosti in kjer je to dobra rešitev. Važno je tudi vprašanje zagotovitve kadrov tako, da si je treba vzporedno s šolanjem novih prizadevati, da bomo izpopolnili tudi znanje tistih kadrov, ki so sedaj že zaposleni v proizvodnji. Važno vlogo v reševanju teh vprašanj lahko ima vsekakor tudi dobro organizirano varstvo in obvezno zavarovanje živine.